

Aan de gemeenteraad

Onderwerp	Van Leeuwarden-Fryslân 2018 naar Leeuwarden-Fryslân 2028: hoe pakken we de legacy van culturele hoofdstad op?
Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	Z216733-2019
Dienst	Concernstaf
Sector	Concernstaf
Contact	14058, Jurjen Weg van der
Bijlagen	
Datum	21 november 2019

Geachte leden van de gemeenteraad,

Het jaar 2018 waar we in het kader van Leeuwarden-Fryslân 2018 (hierna: LF2018) in Leeuwarden en heel Fryslân naar toe hebben gewerkt ligt achter ons. In het bidbook van LF2018 is toegezegd dat culturele hoofdstad niet een eenmalige gebeurtenis zou worden: er moest werk gemaakt worden van de *legacy*, dat wat we uit het topjaar 2018 mee wilden nemen naar de toekomst. Daarbij gold en geldt steeds het perspectief dat we een beter en mooier Leeuwarden en Fryslân door willen geven aan de volgende generatie.

Na het succes van 2018 volgde daarom een periode van kwartiermaken, om te kijken hoe de legacy van LF2018 het beste vorm kon krijgen. Er is een team van betrokkenen uit de culturele sector, de provincie Fryslân en de gemeente Leeuwarden, werkend onder de titel Leeuwarden-Fryslân 2028 (hierna: LF2028), opgezet. In juli 2019 werd *Generatie 2028*¹ gepresenteerd, met daarin een nieuw wervend verhaal voor Fryslân in 2028 en een deel van de programmering voor 2019 en 2020.

Nu het kwartiermaken is afgerond, is het zaak om de werkorganisatie LF2028 goed te structureren. De beoogde inrichting van de werkorganisatie en de relatie met de opdrachtgevers beschrijven we op hoofdlijnen verderop in deze brief, eerst informeren we u over de opbrengsten uit LF2018 die waardevol zijn voor LF2028 en de lessen uit de kwartiermakersfase. Daarna gaan we in op *Generatie 2028*, om uiteindelijk uit te komen bij de organisatie-beschrijving en de manier waarop die concreet handen en voeten krijgt.

Opbrengsten en geleerde lessen van LF2018

De opbrengsten van LF2018 zijn op 28 februari 2019 gepresenteerd. Het gaat om de cijfers van het langlopende monitoring & evaluatietraject rondom LF2018. Die gegevens zijn bijgevoegd.

¹ Bijgevoegd als bijlage.

Daarnaast heeft de stichting LF2018 de afgelopen maanden aan een laatste product gewerkt: een beschrijving van het hele LF2018-proces, met daarbij de belangrijkste geleerde lessen (“mechanismen”) en een verkorte weergave van de opbrengsten. Het boek “De start van een beweging” is voor u in gebonden vorm beschikbaar bij de griffie.

Tenslotte heeft ook de Europese commissie onderzoek gedaan de culturele hoofdsteden in 2018, Leeuwarden-Fryslân en Valletta. Het rapport is bijgevoegd. Er is veel waardering voor de werkwijze en de opbrengsten in Leeuwarden-Fryslân. Wel plaatsen de onderzoekers opmerkingen bij de late start van het ontwikkelen van de legacy.

Twee van de lessen uit “De start van een beweging” stippen we hier aan, omdat ze een grote rol spelen in onze keuzes voor de organisatie van het vervolg.

- “Plaats een duidelijke stip op de horizon (weet waar je het voor doet)” (mechanisme 2): door het inzetten van cultuur als katalysator en aanjager van de sociaal-economische agenda van Fryslân is 2018 meer geworden dan een succesvol evenementenjaar.
- “Kies voor een beweging op afstand” (mechanisme 4): geen directe politieke interventies in het artistieke proces en ruimte voor partners om binnen de context van LF2018 een eigen evenement of project te organiseren.

Van kwartiermaken naar LF2028

Tijdens de kwartiermakersfase van LF2028, vanaf eind 2018, is geleidelijk toegewerkt naar een nieuw organisatiemodel. In die periode is een intensieve samenwerking tussen culturele kwartiermakers, betrokkenen vanuit marketing en medewerkers van de overheden tot stand gekomen, terwijl ook lijnen naar het brede culturele veld, het bedrijfsleven en de mienskip in Leeuwarden en Fryslân gelegd zijn. De kwartiermakersfase leverde onder andere *Generatie 2028* en programmering voor de eerste jaren op.

Generatie 2028

Kort voor de zomervakantie heeft LF2028 haar plannen in *Generatie 2028* opgeleverd. *Generatie 2028* grijpt terug op de notitie *No is de tiid*, waarover we u in juli 2018 informeerden: een notitie waarin enkele honderden direct betrokkenen bij LF2018 aangaven wat voor hen de legacy was en wat ze er aan bij wilden dragen. *Generatie 2028* benoemt de belangrijkste opbrengsten van LF2018 die een vervolg verdienen en zet een nieuwe stip op de horizon in 2028. Met kunst, cultuur en maatschappelijke thema's wordt een verhaal voor Fryslân neergezet. Met de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties wordt de relatie gelegd met uitdagingen elders in de wereld, terwijl de aandacht voor de mienskip én voor de volgende generatie (de generatie van 2028) zorgt dat het verhaal een stevige lokale en regionale verankering krijgt. LF2028 zet in haar programma in op triënnales (de eerste bouwt op naar een hoogtepunt in 2022 onder de titel “Op de bodem van de zee”), op betrokkenheid van de mienskip en op een goed makersklimaat, waar nieuwe producties kunnen groeien. En *Generatie 2028* maakt duidelijk welke 60 projecten en events in 2019 en 2020 voorzien zijn.

Waar *Generatie 2028* nog niet een duidelijke beschrijving van geeft is de vraag hoe dat georganiseerd wordt. Een belangrijk basisingrediënt daarvoor is de opzet van de werkorganisatie van LF2028 en de verhouding tot de opdrachtgevers, die verderop in deze brief aan de orde komt.

In het Politiek Podium van 14 november 2018 hebben wij gehoord waar uw prioriteiten als raad liggen. U zult in *Generatie 2028* de thema's terugvinden waar u toen aandacht voor vroeg:

- Verbetering artistiek klimaat
- Versterken economie en cultuurtoerisme
- Werken aan ecologie
- Blijven bouwen op en aan onze mienskip

Hoe organiseren we LF2028?

De afgelopen jaren hebben we binnen LF2018 belangrijke lessen geleerd over samenwerken aan aansprekende evenementen en belangrijke en urgente thema's. Het gaat daarbij om het gebruik maken van elkaars kwaliteiten en netwerken. In die netwerken moet ruimte zijn voor het culturele veld, overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke partners. Van belang bij het organiseren van langer lopende events is het organiseren van de kruisbestuiving tussen cultuur en beleidsdomeinen als economie, ecologie & duurzaamheid en inclusiviteit: cultuur als katalysator voor verandering. Tegelijkertijd is het van belang om kunst & cultuur niet te sturen vanuit overheden: kunst hoort voort te komen uit een creatief proces met autonome en onafhankelijke culturele afwegingen. En ook culturele initiatieven uit de mienskip winnen aan kracht als die mienskip zélf aan het roer staat en de ruimte krijgt.

De provincie Fryslân en de gemeente Leeuwarden hebben het initiatief genomen voor de kwartiermakersfase van LF2028. We willen daarbij wel expliciet aangeven dat LF2028 open staat voor alle Friese overheden: verkenningen daarover hebben in de kwartiermakersfase plaatsgevonden en krijgen een vervolg op weg naar de eerste triënnale. *Generatie 2028* bevat een doelstelling en een programmering voor heel Fryslân.

De onderlinge afspraken tussen de provincie Fryslân en de gemeente Leeuwarden over de kwartiermakersfase zijn vastgelegd in een Samenwerkingsovereenkomst. We weten dankzij LF2018 en de kwartiermakersfase dat werken met een stichting werkt, zeker waar het gaat om onafhankelijk programmeren en het werven van sponsors en fondsen. Tegelijk willen we een vervolg geven aan de stappen die we in 2018 hebben gezet om cultuur en maatschappelijke thema's (economisch, sociaal, meertaligheid en ecologisch) te agenderen. We zetten cultuur in om Leeuwarden en Fryslân op een goede manier door te geven aan de volgende generatie. Dat vraagt een grote betrokkenheid van partijen die op die maatschappelijke thema's actief zijn, in de eerste plaats van de overheden. De provincie Fryslân en de gemeente Leeuwarden willen actief betrokken zijn bij een stichting rondom LF2028, om zo de link tussen de maatschappelijke thema's en cultuur die we in (de aanloop naar) 2018 legden nader inhoud te geven. Een mooi voorbeeld van het verweven van cultuur en maatschappelijke thema's is de "open call" die vanuit LF2028 in nauwe samenwerking met de gemeente Leeuwarden is uitgegaan naar initiatiefnemers en het culturele veld om met plannen te komen om eenzaamheid te bestrijden. De samenwerking met

culturele makers heeft de afgelopen jaren meer mooie resultaten opgeleverd: op het terrein van biodiversiteit (LF2018-event “Kening fan ‘e greide”), water (LF2018-event “Water Connecting”) en energie (“Fossylfrij Fryslân”), om een paar te noemen. Op die lijn willen we door en dat vraagt een actieve betrokkenheid van velen, maar vooral ook van de overheden.

Op basis van de bovenstaande ingrediënten hebben we een organisatiemodel voor LF2028 opgesteld. Het model voor een goed werkende, gezamenlijke werkorganisatie ziet er volgens ons als volgt uit:

- De werkorganisatie wordt ondergebracht in een stichting. De stichting werkt met een RvT-model en heeft een directeur-bestuurder.
- Zakelijke en artistieke leiding zijn bij verschillende mensen ondergebracht. Voor de financiële connectie met de overheden wordt vanuit de provincie een controller aan het team van LF2028 toegevoegd.
- De stichting krijgt een opdracht of beschikking (nader te bepalen) mee vanuit de overheden, maar kan ook deels vanuit sponsoring en fondsen bekostigd worden.
- De provincie Fryslân, de gemeente Leeuwarden en de nieuw in te richten stichting regelen hun onderlinge relatie op een vergelijkbare wijze als die rondom LF2018.
- Dit model biedt de ruimte voor andere partijen (overheden, bedrijven en organisaties) om aan te sluiten, als opdrachtgever of deelnemer

De overheden leveren een actieve (beleids)inhoudelijke inbreng in de programmering.

Er ligt voor de stichting een opgave om sponsoring, fondsen en subsidies te werven: de bijdragen van provincie en gemeente zijn voldoende voor de situatie in 2019 en 2020, maar het programmeren van de eerste triënnale zal extra inzet vragen en daarvoor zullen bijdragen van derden gevonden moeten worden. We hechten waarde aan een team dat Fryslân en het Friese culturele veld goed kent en de ervaringen van culturele hoofdstad met zich meedraagt. Consequentie daarvan is dat leden van het team ook elders in de Friese cultuur actief zijn. Wij vinden het van groot belang dat daarover geen misverstanden ontstaan. Daarom wordt binnen de nieuwe stichting gewerkt met een toetsingskader en wordt geregeld dat er geen advisering plaatsvindt en besluiten genomen worden over evenementen door leden van het team die ook direct betrokken zijn bij die betreffende evenementen. Vanuit de provincie zien wij hierop toe.

Voor de nieuwe rechtspersoon wordt de huidige stichting LF2018 (na statutenwijziging en met een nieuwe bemensing) benut. Het voortzetten van de bestaande stichting is noodzakelijk, o.a. omdat dan al in een vroeg stadium beroep gedaan kan worden op landelijke en Europese fondsen (de huidige stichting is daar bekend en bij veel regelingen dient een aanvragende partij over een ‘historie’ te beschikken). Behoud van de stichting is ook van belang in verband met het voor de legacy-opgave benutten van de door LF2018 vergaarde marketingdata. Bij het oprichten van een nieuwe rechtspersoon kunnen deze niet meegenomen worden vanwege de AVG. Het in stand houden van de bestaande stichting vormt dus een stevige basis onder de legacy. Er zijn voor de tijdelijke situatie nieuwe leden van de RvT en een nieuwe directeur-bestuurder benoemd. Hun opgave is de omvorming van de huidige stichting LF2018 in een

nieuwe rechtspersoon voor LF2028, in afwachting van definitieve bemensing van zowel de stichting als haar RvT, medio 2020.

De financiën

Voor de gemeentelijke inzet ten behoeve van LF2028 op evenementen en blockbusters is budget geraamd voor de resterende collegeperiode in de meerjarenraming. De inzet voor de LF2028-organisatiekosten voor de jaren na 2020 is onderdeel van de bredere afweging in het kader van de MTR.

Het vervolg

Er ligt in onze beleving een goede basis voor LF2028. Er is een verhaal met thema's die bij Leeuwarden en Fryslân passen. En er is programmering voor de komende jaren (in de maak) die bij dat verhaal past. Maar deze basis vraagt om aanvulling: vanuit de Mienskip, vanuit het culturele veld, vanuit het bedrijfsleven, vanuit maatschappelijke organisaties en vanuit andere overheden. Nu er duidelijkheid is over de manier waarop we LF2028 willen organiseren kan het team van LF2028 aan de slag om mensen, organisaties en ondernemingen te betrekken bij de programmering en daarmee aan het verhaal van Leeuwarden en Fryslân voor 2028.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester,

secretaris.